

ابتدای اوت ۲۰۱۶ به مدت سه سال مسئولیت دبیرکلی این سازمان را بر عهده بگیرد.

در اجلاس یک‌صد و هفتادم اوپک (نشست فوق‌العاده) که در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۱۶ در الجزیره پایتخت الجزایر برگزار شد، اعضا تصمیم گرفتند با هدف تثبیت بازار جهانی نفت خام، گفتگوهای سازنده‌ای در خصوص میزان تولید با تولیدکنندگان نفت خام غیر اوپک داشته باشند. در این اجلاس به منظور تسریع در روند کاهش مازاد ذخیره‌سازی نفت خام و بازگرداندن تعادل به بازارهای جهانی، مقرر شد تولید نفت خام اوپک در دامنه ۳۳/۰-۳۲/۵ میلیون بشکه در روز قرار گیرد.

اجلاس یک‌صد و هفتاد و یکم اوپک در ۳۰ نوامبر ۲۰۱۶ در وین پایتخت اتریش برگزار شد. در این اجلاس بر پایبندی اعضا نسبت به کاهش تولید و رعایت سقف تولید ۳۲/۵ میلیون بشکه در روز توافق شد.

در سال ۲۰۱۶، مصرف انرژی‌های اولیه در جهان به ۱۳/۳ میلیارد تن معادل نفت خام رسید که نسبت به سال ۲۰۱۵ حدود ۱/۳ درصد افزایش داشت. افزایش مقدار مصرف انرژی‌های اولیه در این سال به بهبود اوضاع اقتصادی جهان مربوط می‌شود.

در پایان سال ۲۰۱۶، ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۷۰۶/۷ میلیارد بشکه بود که نسبت به سال ۲۰۱۵ معادل ۰/۹ درصد افزایش داشت. در این سال ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۱۲۲۰/۵ میلیارد بشکه بود که ۷۱/۵ درصد از ذخایر جهان را تشکیل می‌داد.

قیمت هر بشکه انواع نفت خام در بازارهای جهانی طی سال ۲۰۱۶، با نوسانات افزایشی و کاهش‌ی زیادی مواجه شد و برآیند نوسانات موجب شد تا میانگین قیمت هر بشکه انواع نفت خام در مقایسه با سال ۲۰۱۵ در سطح پایین‌تری قرار گیرد. در سال ۲۰۱۶، عوامل مختلفی نظیر بروز تنش‌های داخلی و نگرانی‌های مربوط به آنها در مناطق نفت‌خیز، توافق کشورهای اوپک و غیر اوپک برای کاهش سطح تولید و کم شدن فاصله میان مازاد عرضه و تقاضای نفت خام در بازارهای جهانی نفت و کاهش ارزش دلار در برابر سایر اسعار جهانی از جمله عوامل فزاینده قیمت نفت خام بودند. از طرف دیگر، استمرار مازاد عرضه نسبت به تقاضای نفت خام در بازارهای جهانی، افزایش تولید و عرضه نفت خام نامتعارف، افزایش میزان تولید و ذخیره‌سازی نفت خام در آمریکا و کاهش تقاضای نفت خام کشورهای در حال توسعه به دلیل استفاده بیشتر از سوخت پاک، از جمله عوامل کاهنده قیمت نفت خام بودند.

در سال ۲۰۱۶، سه اجلاس توسط کشورهای عضو اوپک برگزار و در مورد میزان تولید کل نفت خام اوپک تصمیم‌گیری شد. در اجلاس یک‌صد و شصت و نهم اوپک در ۲ ژوئن ۲۰۱۶ در وین پایتخت اتریش، در مورد سقف تولید این سازمان تصمیم جدیدی گرفته نشد و سقف تولید این سازمان بدون تغییر و در سطح ۳۰/۰ میلیون بشکه در روز باقی ماند. در این نشست، بعد از حدود یک دهه، اجماعی برای دبیرکلی این سازمان صورت گرفت. به این ترتیب، محمد بارکیندو از نیجریه به عنوان دبیرکل این سازمان معرفی و مقرر شد که بارکیندو از

در سال ۲۰۱۶، عرضه جهانی نفت خام با ۰/۳ درصد افزایش به ۹۵/۸ میلیون بشکه در روز و تقاضای جهانی نفت خام با ۱/۵ درصد افزایش به ۹۵/۴ میلیون بشکه در روز رسید^(۱).

در سال ۲۰۱۶، ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان ۱۸۶/۶ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به سال ۲۰۱۵ حدود ۰/۶ درصد افزایش داشت. در این سال تولید گاز طبیعی جهان با ۰/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۳۵۵۱/۶ میلیارد متر مکعب و مصرف گاز طبیعی در جهان با ۱/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۳۵۴۲/۹ میلیارد متر مکعب رسید.

در سال ۱۳۹۵، میانگین تولید نفت خام کشور در چارچوب رعایت سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک با ۱۶/۴ درصد رشد در مقایسه با سال ۱۳۹۴ به ۳/۸ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال متوسط صادرات نفت خام ایران با ۴۸/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به سطح ۲/۱ میلیون بشکه در روز افزایش یافت، اما صادرات فرآورده‌های نفتی با ۱۶/۷ درصد کاهش، به ۱۴۶/۳ هزار بشکه در روز رسید. با توسعه گازرسانی به مناطق شهری و روستایی کشور در سال ۱۳۹۵، مصرف داخلی گاز طبیعی به ۱۹۳/۵ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال گذشته ۷/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در این سال تولید و مصرف برق کشور به ترتیب با ۳/۱ و ۴/۵ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۹۴ به ۲۸۹/۲ و ۳۳۷/۴ میلیارد کیلو وات ساعت رسید.

۴-۱- جهان

۴-۱-۱- مصرف انرژی‌های اولیه

در سال ۲۰۱۶، مصرف انرژی‌های اولیه^(۲) در جهان به ۱۳/۳ میلیارد تن معادل نفت خام رسید که نسبت به سال

۱- براساس آمار ارائه شده از سوی نشریه آماری بریتیش پترولیوم، آمار تولید و مصرف نفت خام جهان در سال ۲۰۱۶ به ترتیب معادل ۹۶/۶ و ۹۲/۲ میلیون بشکه در روز بود که با میزان عرضه و تقاضای جهانی نفت خام ارائه شده از سوی سازمان کشورهای صادرکننده نفت خام (اوپک) برابر نمی‌باشد.
۲- شامل نفت خام، گاز طبیعی، زغال‌سنگ، برق آبی و انرژی‌های هسته‌ای و تجدیدپذیر می‌باشد.

۳- درصد تغییر از ارقام کامل محاسبه شده است.

گزارش اقتصادی و ترانزنامه سال ۱۳۹۵

مصرف در ایران عمدتاً شامل نفت و گاز طبیعی هستند و سایر انرژی‌ها سهم قابل توجهی را در مصرف انرژی‌های اولیه ندارند.

مصرف انرژی‌های اولیه در ایران در سال ۲۰۱۶ بالغ بر ۲۷۰/۷ میلیون تن معادل نفت خام بود که نسبت به سال قبل از آن ۳/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. انرژی‌های اولیه مورد

جدول ۴-۱- مصرف انرژی‌های اولیه در سال ۲۰۱۶

(میلیون تن معادل نفت خام)

نفت خام	گاز طبیعی	زغال سنگ	انرژی هسته‌ای	برق آبی	انرژی‌های تجدیدپذیر	جمع کل
۴۰۳۰/۷	۲۷۳۰/۲	۳۷۲۸/۷	۵۹۰/۶	۸۹۰/۰	۴۱۹/۲	۱۲۳۸۹/۴
۲۰۸۶/۸	۱۴۹۵/۲	۹۱۳/۳	۴۴۶/۸	۳۱۶/۸	۲۷۰/۱	۵۵۲۹/۱
۳۸۷/۶	۴۷۳/۹	۳/۳	۱/۴	۲۰/۳	۰/۴	۸۸۶/۹
۸۳/۸	۱۸۰/۷	۱/۷	۱/۴	۲/۹	۰/۱	۲۷۰/۷
۴۴۱۸/۲	۳۲۰۴/۱	۳۷۳۲/۰	۵۹۲/۱	۹۱۰/۳	۴۱۹/۶	۱۳۲۷۶/۳

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۴-۱-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

می‌داد. میزان ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای غیر اوپک نیز معادل ۴۸۶/۲ میلیارد بشکه بود که ۲۸/۵ درصد از ذخایر نفت خام جهان را شامل می‌شد. سهم ایران از ذخایر اثبات شده نفت خام جهان حدود ۹/۳ درصد بود. بیشترین ذخایر نفت خام جهان (حدود ۸۱۳/۵ میلیارد بشکه) در منطقه خاورمیانه قرار دارد.

در پایان سال ۲۰۱۶، ذخایر اثبات شده نفت خام جهان معادل ۱۷۰۶/۷ میلیارد بشکه بود که نسبت به پایان سال ۲۰۱۵ به میزان ۰/۹ درصد افزایش داشت. در پایان این سال، ذخایر اثبات شده نفت خام کشورهای عضو اوپک حدود ۱۲۲۰/۵ میلیارد بشکه بود که ۷۱/۵ درصد از ذخایر جهان را تشکیل

جدول ۴-۲- ذخایر اثبات شده نفت خام

(میلیارد بشکه)

پایان سال	درصد تغییر		سهم (درصد)	
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵
۴۹۵/۴	۴۸۱/۲	۴۸۶/۲	۱/۰	۲۸/۵
۲۵۳/۹	۲۴۴/۵	۲۴۴/۰	-۰/۲	۱۴/۳
۱۲۱۱/۱	۱۲۱۰/۳	۱۲۲۰/۵	۰/۸	۷۱/۵
۱۵۷/۸	۱۵۸/۴	۱۵۸/۴	۰/۰	۹/۳
۱۷۰۶/۵	۱۶۹۱/۵	۱۷۰۶/۷	-۰/۹	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۴-۱-۳- عرضه و تقاضای نفت خام

جهانی نفت خام با ۱/۵ درصد افزایش به ۹۵/۴ میلیون بشکه در روز رسید.

در سال ۲۰۱۶، عرضه جهانی نفت خام با ۰/۳ درصد افزایش به ۹۵/۸ میلیون بشکه در روز و تقاضای

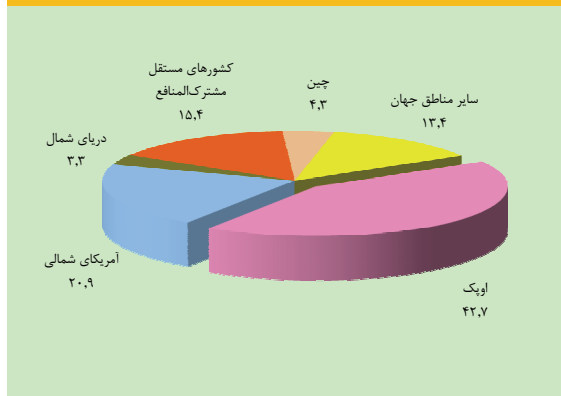
جدول ۴-۳- موازنه عرضه و تقاضای جهانی نفت خام

(میلیون بشکه در روز)

متوسط سال	سال ۲۰۱۶				سه ماهه اول	متوسط سال ۲۰۱۵
	سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	سه ماهه چهارم		
۹۵/۵	۹۵/۹	۹۴/۶	۹۵/۵	۹۷/۱	۹۵/۸	۹۶/۲
۹۴/۰	۹۳/۶	۹۳/۷	۹۵/۵	۹۵/۶	۹۵/۴	۹۵/۷
-۱/۴	۲/۳	۰/۹	۰/۰	۱/۵	۰/۴	۰/۵

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، نوامبر ۲۰۱۷

نمودار ۴-۱- سهم تولیدکنندگان نفت جهان در سال ۲۰۱۶ (درصد)

در سال مورد بررسی، میانگین تولید نفت جهان

با ۰/۵ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۹۲/۲ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید نفت کشورهای عضو اوپک با ۳/۲ درصد افزایش به ۳۹/۴ میلیون بشکه در روز رسید که ۴۲/۷ درصد از تولید نفت جهان را شامل می‌شد. منطقه خاورمیانه با تولید ۳۱/۸ میلیون بشکه در روز بیشترین میزان تولید نفت را در سال ۲۰۱۶ داشت.

جدول ۴-۴- تولید نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴		
غیر اوپک	۵۷/۳	۵۸/۴	-۱/۵	۲/۵	۵۲/۸	۵۲/۶	۵۲/۳
کشورهای عضو OECD	۲۵/۱	۲۵/۷	-۲/۰	۴/۵	۲۳/۱	۲۳/۶	۲۲/۶
اوپک	۴۲/۷	۴۱/۶	۳/۲	۴/۳	۳۹/۴	۳۸/۱	۳۶/۶
ایران (۲)	۵/۰	۴/۲	۱۸/۰	۴/۶	۴/۶	۳/۹	۳/۷
جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۵	۳/۲	۹۲/۲	۹۱/۷	۸۸/۸

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت خام (oil sands) نیز می‌باشد.
 ۲- آمار تولید نفت ایران بیش از واقع برآورد شده است و براساس گزارش وزارت نفت به میزان ۳/۸ میلیون بشکه در روز می‌باشد.

سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) ۰/۹ درصد نسبت به سال ۲۰۱۵ افزایش یافت. مقایسه آمار تولید و مصرف نفت این گروه نشان می‌دهد که حدود ۵۰/۰ درصد از مصرف آنها در سال ۲۰۱۶ از طریق واردات تامین شده است.

در سال ۲۰۱۶، مصرف نفت جهان به ۹۶/۶ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال قبل ۱/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال مصرف نفت ایران ۰/۱ درصد نسبت به سال ۲۰۱۵ کاهش داشت. مصرف نفت در کشورهای عضو

جدول ۴-۵- مصرف نفت جهان (۱)

(میلیون بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴		
غیر اوپک	۹۰/۸	۹۰/۷	۱/۷	۲/۲	۸۷/۷	۸۶/۲	۸۴/۳
کشورهای عضو OECD	۴۷/۹	۴۸/۲	۰/۹	۱/۳	۴۶/۲	۴۵/۸	۴۵/۲
اوپک (۲)	۹/۲	۹/۳	۰/۶	۱/۲	۸/۸	۸/۸	۸/۷
ایران (۳)	۱/۹	۱/۹	-۰/۱	-۵/۶	۱/۸	۱/۹	۲/۰
جهان	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۶	۲/۱	۹۶/۶	۹۵/۰	۹۳/۰

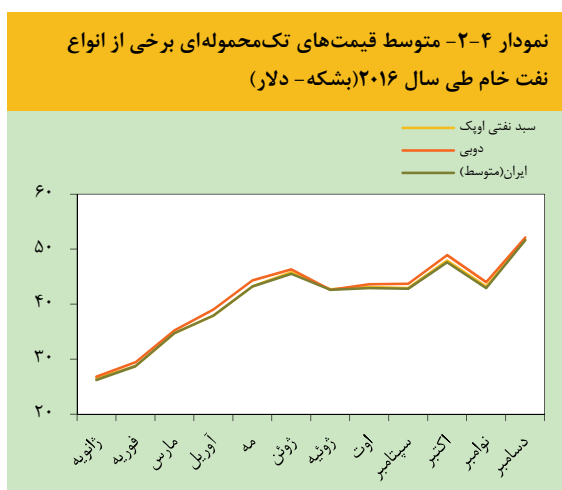
ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۱- شامل تقاضای داخلی نفت خام، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد. مصرف سوخت اتانول و بیودیزل را نیز شامل می‌شود.
 ۲- عراق، نیجریه، لیبی و انگولا را شامل نمی‌شود.
 ۳- آمار منتشر شده از سوی BP به میزان قابل ملاحظه‌ای بیشتر از ارقام منتشر شده توسط وزارت نفت است که علت آن می‌تواند برآوردی بودن آمار BP باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

متوسط قیمت هر بشکه نفت خام ایران (سبک و سنگین) معادل ۱۹/۱ درصد و کمترین کاهش مربوط به قیمت هر بشکه نفت خام وست تگزاس اینترمدیت (WTI) آمریکا معادل ۱۱/۳ درصد بود.

میانگین قیمت هر بشکه سبک نفتی اوپک در سال ۲۰۱۶ معادل ۴۰/۷ دلار بود که در مقایسه با سال ۲۰۱۵ معادل ۱۷/۸ درصد کاهش داشت. در سه ماهه اول سال ۲۰۱۷، هر بشکه سبک نفتی اوپک معادل ۵۲/۰ دلار بود.

۴-۱-۴- روند قیمت نفت خام

روند نزولی قیمت نفت خام که از فصل چهارم سال ۲۰۱۵ شروع شده بود تا ژانویه سال ۲۰۱۶ ادامه یافت و در این ماه به کمترین میزان خود رسید. در این ماه میانگین قیمت انواع نفت خام در دامنه ۲۶/۰ تا ۳۲/۰ دلار به ازای هر بشکه قرار گرفت که کمترین قیمت طی سال ۲۰۱۶ بود. طی سال ۲۰۱۶، قیمت انواع نفت خام روندی صعودی طی کرد؛ به گونه‌ای که میانگین سه ماهه چهارم قیمت هر بشکه انواع نفت خام در مقایسه با سه ماهه اول در سطح بالاتری قرار داشت؛ لیکن در مجموع، به دلیل کاهش شدید قیمت نفت خام در سه ماهه اول سال ۲۰۱۶ در مقایسه با رقم مشابه در سال ۲۰۱۵، میانگین سالانه قیمت انواع نفت خام در سال ۲۰۱۶ در مقایسه با سال ۲۰۱۵ در سطح پایین‌تری قرار گرفت. استمرار مازاد عرضه نسبت به تقاضای نفت خام در بازارهای جهانی، افزایش تولید و عرضه نفت خام نامتعارف و افزایش میزان ذخیره‌سازی نفت خام در آمریکا از جمله عوامل کاهنده قیمت نفت خام در این سال بودند. بیشترین کاهش قیمت انواع نفت خام در سال ۲۰۱۶ در مقایسه با سال قبل از آن مربوط به

جدول ۴-۶- متوسط قیمت‌های تک‌محموله‌ای (Spot) برخی از انواع نفت خام

(بشکه - دلار)

مشخصات	متوسط سال ۲۰۱۵	سال ۲۰۱۶			متوسط سال ۲۰۱۷
		سه ماهه اول	سه ماهه دوم	سه ماهه سوم	
ایران متوسط	۵۰/۱	۲۹/۹	۴۲/۲	۴۲/۸	۴۷/۴
سبک نفتی اوپک (۱)	۴۹/۵	۳۰/۰	۴۲/۳	۴۲/۹	۴۷/۶
انگلیس برنت	۵۲/۴	۳۳/۹	۴۵/۵	۴۵/۹	۴۹/۵
آمریکا WTI	۴۸/۷	۳۳/۲	۴۵/۵	۴۴/۹	۴۹/۲

ماخذ: بولتن ماهانه اوپک، آوریل ۲۰۱۷

۱- شامل ۱۲ نوع نفت خام به شرح سبک عربستان، سبک بصره (عراق)، مری ونزوئلا، سبک بونی نیجریه، اس‌سیدر لیبی، سنگین ایران، صادراتی کویت، مارین قطر، موربان امارات متحده عربی، مخلوط صحران الجزایر، اوربنت اکوادور و گراسول آنگولا می‌باشد.

۴-۱-۵- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه اختصاص داشت. در پایان این سال، کشورهای عضو اوپک ۹۴/۸ هزار میلیارد متر مکعب (۵۰/۸ درصد) و ایران ۳۳/۵ هزار میلیارد متر مکعب (۱۸/۰ درصد) از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان را در اختیار داشتند.

در پایان سال ۲۰۱۶، ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان ۱۸۶/۶ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به پایان سال ۲۰۱۵ حدود ۰/۶ درصد افزایش داشت. ذخایر اثبات شده کشورهای غیر اوپک ۹۱/۸ هزار میلیارد متر مکعب بود که ۱۷/۸ هزار میلیارد متر مکعب آن به کشورهای

جدول ۴-۷- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی جهان

(هزار میلیارد متر مکعب)

سهم(درصد)	درصد تغییر		پایان سال			
	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۴	
۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۴	
۴۹/۲	۴۸/۹	۱/۳	-۱/۳	۹۱/۸	۹۰/۶	۹۱/۸
۹/۵	۹/۷	-۰/۷	-۸/۷	۱۷/۸	۱۷/۹	۱۹/۶
۵۰/۸	۵۱/۱	۰/۰	-۰/۶	۹۴/۸	۹۴/۸	۹۵/۴
۱۸/۰	۱۸/۱	۰/۰	-۱/۵	۳۳/۵	۳۳/۵	۳۴/۰
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۶	-۰/۹	۱۸۶/۶	۱۸۵/۴	۱۸۷/۲

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۴-۱-۶- تولید گاز طبیعی^(۱)

گاز طبیعی، ۷۸/۸ درصد و کشورهای عضو اوپک با تولید ۷۵۳/۷ میلیارد متر مکعب بقیه تولید گاز طبیعی جهان را به خود اختصاص دادند. ایران نیز با تولید ۲۰۲/۴ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی دارای سهمی معادل ۵/۷ درصد بود.

در سال ۲۰۱۶، تولید گاز طبیعی جهان با ۰/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۳۵۵۱/۶ میلیارد متر مکعب رسید. کشورهای غیر اوپک با تولید ۲۷۹۷/۸ میلیارد متر مکعب

جدول ۴-۸- تولید گاز طبیعی جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال			
	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۴	
۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۴	
۷۸/۸	۷۹/۳	-۰/۱	۱/۳	۲۷۹۷/۸	۲۸۰۱/۳	۲۷۶۵/۲
۳۶/۱	۳۶/۴	-۰/۲	۳/۰	۱۲۸۱/۶	۱۲۸۴/۵	۱۲۴۷/۶
۲۱/۲	۲۰/۷	۳/۴	۴/۱	۷۵۳/۷	۷۲۹/۳	۷۰۰/۷
۵/۷	۵/۴	۶/۹	۱/۹	۲۰۲/۴	۱۸۹/۴	۱۸۵/۸
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۰/۶	۱/۹	۳۵۵۱/۶	۳۵۳۰/۶	۳۴۶۵/۹

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۴-۱-۷- مصرف گاز طبیعی

درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۱۶۴۴/۱ میلیارد متر مکعب رسید که ۴۶/۴ درصد از مصرف جهان را تشکیل می‌دهد. مصرف کشورهای غیر اوپک و کشورهای عضو اوپک به ترتیب به ۳۰۱۶/۳ و ۵۲۶/۶ میلیارد متر مکعب رسید. در این سال مصرف گاز طبیعی ایران ۲۰۰/۸ میلیارد متر مکعب بود.

در سال ۲۰۱۶، مصرف گاز طبیعی در جهان به ۳۵۴۲/۹ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال ۲۰۱۵ به میزان ۱/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال مصرف کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه با ۲/۰

جدول ۴-۹- مصرف گاز طبیعی در جهان

(میلیارد متر مکعب)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال			
	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۴	
۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۴	
۸۵/۱	۸۵/۴	۱/۵	۱/۶	۳۰۱۶/۳	۲۹۷۱/۳	۲۹۲۵/۰
۴۶/۴	۴۶/۳	۲/۰	۲/۰	۱۶۴۴/۱	۱۶۱۱/۴	۱۵۸۰/۶
۱۴/۹	۱۴/۶	۳/۵	۶/۹	۵۲۶/۶	۵۰۸/۸	۴۷۵/۸
۵/۷	۵/۵	۵/۳	۳/۹	۲۰۰/۸	۱۹۰/۸	۱۸۳/۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱/۸	۲/۳	۳۵۴۲/۹	۳۴۸۰/۱	۳۴۰۰/۸

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۱- اختلاف بین تولید و مصرف گاز طبیعی عمدتاً مربوط به صادرات و واردات گاز می‌باشد.

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده مصرفی را نیز شامل می‌شود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

۲-۴- اوپک

انرژی‌های اولیه مربوط به انرژی هسته‌ای و انرژی‌های تجدیدپذیر است. اعضای خاورمیانه‌ای این سازمان (شامل عربستان سعودی، ایران، کویت، امارات متحده عربی و قطر) با ۷۴۱/۹ میلیون تن معادل نفت خام، مصرف بیشتری را نسبت به سایر اعضا (ونزوئلا، اکوادور و الجزایر) داشتند. ایران با ۲۷۰/۷ میلیون تن معادل نفت خام بیشترین میزان مصرف و عربستان سعودی با ۲۶۶/۵ میلیون تن معادل نفت خام، دومین رتبه را در بین کشورهای اوپک داشتند.

۱-۲-۴- مصرف انرژی‌های اولیه

مصرف انرژی‌های اولیه در کشورهای عضو اوپک از ۸۷۳/۲ میلیون تن معادل نفت خام در سال ۲۰۱۵ به ۸۸۶/۹ میلیون تن معادل نفت خام در سال ۲۰۱۶ رسید. انرژی‌های اولیه مصرفی کشورهای عضو اوپک عمدتاً شامل نفت خام و گاز طبیعی بود. سایر انرژی‌های اولیه به میزان بسیار محدود مورد استفاده قرار می‌گیرند و کمترین میزان مصرف در میان انواع

جدول ۴-۱۰- مصرف انرژی‌های اولیه اوپک در سال ۲۰۱۶ (۱)

(میلیون تن معادل نفت خام)

نفت خام	گاز طبیعی	زغال‌سنگ	انرژی هسته‌ای	برق‌آبی	انرژی‌های تجدیدپذیر	جمع کل	
۳۲۸/۹	۴۰۵/۳	۳/۱	۱/۴	۲/۹	۰/۲	۷۴۱/۹	اعضای خاورمیانه
۱۶۷/۹	۹۸/۴	۰/۱	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۶۶/۵	عربستان سعودی
۸۳/۸	۱۸۰/۷	۱/۷	۱/۴	۲/۹	۰/۱	۲۷۰/۷	ایران
۲۲/۰	۱۹/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴۱/۷	کویت
۴۳/۵	۶۹/۰	۱/۳	۰/۰	۰/۰	۰/۱	۱۱۳/۸	امارات متحده عربی
۱۱/۷	۳۷/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴۹/۲	قطر
۵۸/۶	۶۸/۶	۰/۲	۰/۰	۱۷/۴	۰/۲	۱۴۵/۱	سایر اعضا
۳۸۷/۶	۴۷۳/۹	۳/۳	۱/۴	۲۰/۳	۰/۴	۸۸۶/۹	اوپک

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷
-۱ عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۲-۲-۴- ذخایر نفت خام

با ۳۰۰/۹ میلیارد بشکه و پس از آن به عربستان سعودی با ۲۶۶/۵ میلیارد بشکه تعلق داشت. ایران از لحاظ ذخایر نفتی با ۱۵۸/۴ میلیارد بشکه، رتبه سوم را در بین کشورهای عضو اوپک داشت.

در پایان سال ۲۰۱۶، ذخایر نفت خام اوپک به ۱۲۲۰/۵ میلیارد بشکه رسید که نسبت به پایان سال ۲۰۱۵ معادل ۰/۸ درصد افزایش یافت. در بین اعضای اوپک، بیشترین ذخایر به ونزوئلا

جدول ۴-۱۱- ذخایر اثبات شده نفت خام اوپک

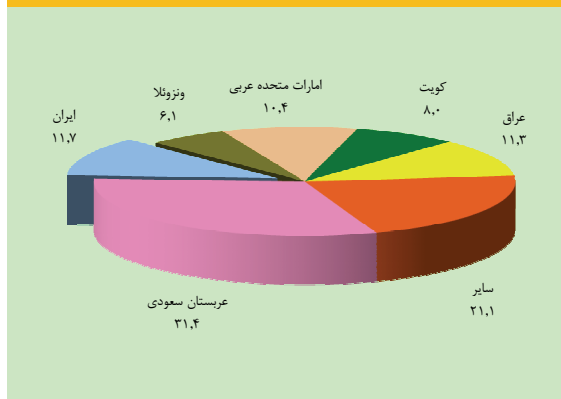
(میلیارد بشکه)

اعضای خاورمیانه	پایان سال		درصد تغییر		سهام (درصد)	
	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶
۷۹۲/۹	۷۹۲/۰	۸۰۲/۴	-۰/۱	۱/۳	۶۵/۴	۶۵/۷
۲۶۷/۰	۲۶۶/۶	۲۶۶/۵	-۰/۲	۰/۰	۲۲/۰	۲۱/۸
۱۵۷/۸	۱۵۸/۴	۱۵۸/۴	۰/۴	۰/۰	۱۳/۱	۱۳/۰
۱۴۳/۱	۱۴۲/۵	۱۵۳/۰	-۰/۴	۷/۴	۱۱/۸	۱۲/۵
۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۱۰۱/۵	۰/۰	۰/۰	۸/۴	۸/۳
۹۷/۸	۹۷/۸	۹۷/۸	۰/۰	۰/۰	۸/۱	۸/۰
۲۵/۷	۲۵/۲	۲۵/۲	-۱/۸	۰/۰	۲/۱	۲/۱
۴۱۸/۲	۴۱۸/۳	۴۱۸/۱	۰/۰	-۰/۱	۳۴/۶	۳۴/۳
۱۲۱۱/۱	۱۲۱۰/۳	۱۲۲۰/۵	-۰/۱	۰/۸	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۴-۲-۳- تولید نفت

نمودار ۴-۳- سهم تولیدکنندگان نفت اوپک در سال ۲۰۱۶ (درصد)

در سال ۲۰۱۶، میانگین تولید نفت اوپک با ۳/۲ درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۳۹/۴ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال تولید اعضای خاورمیانه‌ای اوپک با ۶/۰ درصد افزایش به ۳۰/۵ میلیون بشکه در روز و تولید سایر اعضا با ۵/۵ درصد کاهش به ۸/۸ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین میزان تولید اوپک توسط عربستان سعودی با ۱۲/۳ میلیون بشکه در روز و سهمی معادل ۳۱/۴ درصد صورت گرفت.

جدول ۴-۱۲- تولید نفت کشورهای عضو اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴
۷۷/۶	۷۵/۵	۶/۰	۳۰۵۳۸/۱	۲۸۸۰۰/۵	۲۷۱۷۶/۷
۳۱/۴	۳۱/۴	۳/۰	۱۲۳۴۹/۳	۱۱۹۸۶/۰	۱۱۵۰۴/۷
۱۱/۷	۱۰/۲	۱۸/۰	۴۵۹۹/۹	۳۸۹۷/۱	۳۷۲۵/۳
۱۱/۳	۱۰/۶	۱۰/۸	۴۴۶۵/۱	۴۰۳۱/۰	۳۲۸۵/۳
۸/۰	۸/۰	۲/۷	۳۱۵۱/۴	۳۰۶۸/۲	۳۱۰۱/۳
۱۰/۳	۱۰/۳	۳/۷	۴۰۷۳/۳	۳۹۲۷/۷	۳۶۷۳/۹
۴/۸	۵/۰	۰/۵	۱۸۹۹/۱	۱۸۹۰/۵	۱۸۸۶/۲
۲۲/۴	۲۴/۵	-۵/۵	۸۸۱۹/۸	۹۳۳۲/۰	۹۳۹۵/۸
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۲	۳۹۳۵۷/۹	۳۸۱۳۲/۶	۳۶۵۷۲/۵

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

۱- شامل NGL، پلمه سنگ نفتی (shale oil) و شن‌های آغشته به نفت خام (oil sands) نیز می‌باشد.

۲- آمار تولید نفت ایران بیش از واقع برآورد شده است و براساس گزارش وزارت نفت به میزان ۳/۸ میلیون بشکه در روز می‌باشد.

۴-۲-۴- سقف تولید نفت خام

اجلاس یک‌صد و هفتاد و یکم اوپک در ۳۰ نوامبر ۲۰۱۶ در وین پایتخت اتریش برگزار شد. در این اجلاس بر کاهش تولید روزانه ۱/۲ میلیون بشکه در روز و پایبندی اعضا به رعایت سقف تولید ۳۲/۵ میلیون بشکه در روز توافق شد.

۴-۲-۵- مصرف نفت

در سال ۲۰۱۶، میانگین مصرف نفت در کشورهای عضو اوپک^(۱) با ۰/۶ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۱۵ به حدود ۸/۸ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین و کمترین میزان مصرف نفت اوپک به ترتیب مربوط به عربستان سعودی

۱- عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

در اجلاس یک‌صد و شصت و نهم اوپک در ۲ ژوئن ۲۰۱۶ در وین پایتخت اتریش، در مورد سقف تولید این سازمان تصمیم جدیدی گرفته نشد و سقف تولید این سازمان بدون تغییر و در سطح ۳۰/۰ میلیون بشکه در روز باقی ماند. در اجلاس یک‌صد و هفتادم اوپک (نشست فوق‌العاده) که در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۱۶ در الجزیره پایتخت الجزایر برگزار شد، اعضا تصمیم گرفتند با هدف تثبیت بازار جهانی نفت، مذاکراتی در خصوص مقدار تولید نفت خام غیر اوپک داشته باشند. در این اجلاس به منظور تسریع در روند کاهش مازاد ذخیره‌سازی نفت خام و بازگرداندن تعادل به بازارهای جهانی مقرر شد تولید نفت خام اوپک در دامنه ۳۳-۳۲/۵ میلیون بشکه در روز قرار گیرد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

با ۳/۹ میلیون بشکه در روز و اکوادور با ۰/۲ میلیون بشکه در روز گزارش شد که ۲۰/۹ درصد از کل مصرف روز می‌باشد. مصرف نفت در ایران در سال ۲۰۱۶ حدود ۱/۸ اوپک را تشکیل می‌دهد^(۳).

جدول ۴-۱۳- مصرف نفت کشورهای عضو اوپک (۱)

(هزار بشکه در روز)

اعضای خاورمیانه	سال			درصد تغییر		سهام (درصد)
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۶	۲۰۱۵	
اعضای خاورمیانه	۷۳۱۸/۶	۷۴۶۵/۳	۷۵۷۹/۹	۲/۰	۱/۵	۸۵/۷
عربستان سعودی	۳۷۲۵/۸	۳۸۶۸/۰	۳۹۰۵/۶	۳/۸	۱/۰	۴۴/۲
ایران (۲)	۱۹۶۰/۶	۱۸۵۰/۴	۱۸۴۸/۲	-۵/۶	-۰/۱	۲۰/۹
کویت	۴۷۹/۶	۵۰۵/۶	۴۹۹/۲	۵/۴	-۱/۳	۵/۶
امارات متحده عربی	۸۶۰/۱	۹۲۵/۸	۹۸۷/۵	۷/۶	۶/۷	۱۱/۲
قطر	۲۹۲/۶	۳۱۵/۶	۳۳۹/۴	۷/۹	۷/۵	۳/۸
سایر اعضا	۱۳۶۹/۷	۱۳۲۷/۵	۱۲۶۲/۵	-۳/۱	-۴/۹	۱۴/۳
اوپک (۳)	۸۶۸۸/۳	۸۷۹۲/۸	۸۸۴۲/۴	۱/۲	۰/۶	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

- ۱- شامل تقاضای داخلی نفت خام، سوخت‌های هوایی و دریایی، سوخت پالایشگاه‌ها و ضایعات نفتی می‌باشد.
- ۲- آمار مربوط به ایران بیش از واقع برآورد شده است.
- ۳- عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۶- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی

ترتیب با ۳۳/۵ و ۲۴/۳ هزار میلیارد متر مکعب، دارای بیشترین ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در بین کشورهای عضو اوپک می‌باشند.

ذخایر اثبات شده گاز طبیعی اوپک در پایان سال ۲۰۱۶ معادل ۹۴/۸ هزار میلیارد متر مکعب بود که نسبت به پایان سال ۲۰۱۵، تغییری نداشت. ایران و قطر به

جدول ۴-۱۴- ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(هزار میلیارد متر مکعب)

اعضای خاورمیانه	پایان سال			درصد تغییر		سهام (درصد)
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۶	۲۰۱۵	
اعضای خاورمیانه	۷۸/۴	۷۷/۸	۷۷/۸	-۰/۸	۰/۰	۸۲/۱
عربستان سعودی	۸/۳	۸/۴	۸/۴	۱/۲	۰/۰	۸/۹
ایران	۳۴/۰	۳۳/۵	۳۳/۵	-۱/۵	۰/۰	۳۵/۳
عراق	۳/۷	۳/۷	۳/۷	۰/۰	۰/۰	۳/۹
کویت	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۰/۰	۰/۰	۱/۹
امارات متحده عربی	۶/۱	۶/۱	۶/۱	۰/۰	۰/۰	۶/۴
قطر	۲۴/۵	۲۴/۳	۲۴/۳	-۰/۹	۰/۰	۲۵/۶
سایر اعضا	۱۷/۰	۱۷/۰	۱۷/۰	۰/۳	۰/۰	۱۷/۹
اوپک (۱)	۹۵/۴	۹۴/۸	۹۴/۸	-۰/۶	۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷

- ۱- آنگولا و اکوادور را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۷- تولید گاز طبیعی^(۱)

میلیارد متر مکعب بود که ۲۶/۹ درصد از کل تولید اوپک را شامل می‌شد. قطر نیز با تولید ۱۸۱/۲ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی و اختصاص ۲۴/۰ درصد از کل تولید اوپک، در مقام دوم قرار داشت.

در سال ۲۰۱۶، تولید گاز طبیعی اوپک با رشدی معادل ۳/۴ درصد نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۷۵۳/۷ میلیارد متر مکعب رسید. بیشترین تولید گاز طبیعی اوپک مربوط به ایران با ۲۰۲/۴

۲- براساس آمار دریافتی از وزارت نفت، مصرف نفت در ایران کمتر از ارقام گزارش شده در نشریه آماری BP می‌باشد.

۱- تولید مورد اشاره در این بخش، تولید تجاری بوده و مقادیر گاز تولید شده مصرفی را نیز شامل می‌شود.

جدول ۴-۱۵- تولید گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک

(میلیارد متر مکعب)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال					
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴			
	۷۶/۰	۷۵/۵	۴/۱	۳/۴	۵۷۳/۲	۵۵۰/۴	۵۳۲/۵	اعضای خاورمیانه
	۱۴/۵	۱۴/۳	۴/۷	۲/۰	۱۰۹/۴	۱۰۴/۵	۱۰۲/۴	عربستان سعودی
	۲۶/۹	۲۶/۰	۶/۹	۱/۹	۲۰۲/۴	۱۸۹/۴	۱۸۵/۸	ایران
	۰/۲	۰/۱	۱۲/۹	۱۰/۸	۱/۱	۱/۰	۰/۹	عراق
	۲/۳	۲/۳	۱/۳	۱۲/۵	۱۷/۱	۱۶/۹	۱۵/۰	کویت
	۸/۲	۸/۳	۲/۸	۱۰/۹	۶۱/۹	۶۰/۲	۵۴/۲	امارات متحده عربی
	۲۴/۰	۲۴/۵	۱/۶	۲/۵	۱۸۱/۲	۱۷۸/۵	۱۷۴/۱	قطر
	۲۴/۰	۲۴/۵	۰/۹	۶/۳	۱۸۰/۶	۱۷۸/۹	۱۶۸/۳	سایر اعضا
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۴	۴/۱	۷۵۳/۷	۷۲۹/۳	۷۰۰/۷	اوپک (۱)

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷
 ۱- آنگولا و اکوادور را شامل نمی‌شود.

۴-۲-۸- مصرف گاز طبیعی

مزبور حدود ۴۵۰/۴ میلیارد متر مکعب (معادل ۸۵/۵ درصد از مصرف کل اعضا) بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۳/۷ درصد افزایش داشت.

در این سال مصرف گاز طبیعی اوپک با ۳/۵ درصد رشد نسبت به سال ۲۰۱۵ به ۵۲۶/۶ میلیارد متر مکعب رسید. مصرف گاز طبیعی اعضای خاورمیانه‌ای اوپک در سال

جدول ۴-۱۶- مصرف گاز طبیعی کشورهای عضو اوپک (۱)

(میلیارد متر مکعب)

سهام (درصد)	درصد تغییر		سال					
	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴			
	۸۵/۵	۸۵/۳	۳/۷	۶/۷	۴۵۰/۴	۴۳۴/۳	۴۰۶/۹	اعضای خاورمیانه
	۲۰/۸	۲۰/۵	۴/۷	۲/۰	۱۰۹/۴	۱۰۴/۵	۱۰۲/۴	عربستان سعودی
	۳۸/۱	۳۷/۵	۵/۳	۳/۹	۲۰۰/۸	۱۹۰/۸	۱۸۳/۷	ایران
	۴/۲	۴/۲	۲/۸	۱۵/۵	۲۱/۹	۲۱/۳	۱۸/۵	کویت
	۱۴/۶	۱۴/۵	۳/۹	۱۱/۹	۷۶/۶	۷۳/۸	۶۵/۹	امارات متحده عربی
	۷/۹	۸/۶	-۵/۲	۲۰/۶	۴۱/۷	۴۳/۹	۳۶/۴	قطر
	۱۴/۵	۱۴/۷	۲/۲	۸/۲	۷۶/۲	۷۴/۵	۶۸/۹	سایر اعضا
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۵	۶/۹	۵۲۶/۶	۵۰۸/۸	۴۷۵/۸	اوپک

ماخذ: نشریه آماری BP، سال ۲۰۱۷
 ۱- عراق، نیجریه، لیبی و آنگولا را شامل نمی‌شود.

۴-۳- ایران

ایران با ۴۸/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۲/۱ میلیون بشکه در روز رسید، اما صادرات فرآورده‌های نفتی با ۱۶/۷ درصد کاهش به ۱۴۶/۳ هزار بشکه در روز رسید. در سال مذکور، میانگین تقریبی بهای تک‌محموله‌ای هر بشکه نفت خام صادراتی کشور با ۲/۴ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۴ به ۴۶/۰ دلار رسید.

۴-۳-۱- نفت خام

در سال ۱۳۹۵، میانگین تولید نفت خام کشور در چارچوب رعایت سهمیه تولید تعیین شده از سوی اوپک با ۱۶/۴ درصد رشد در مقایسه با سال ۱۳۹۴ به ۳/۸ میلیون بشکه در روز رسید. در این سال متوسط صادرات نفت خام

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

معادل ۳۵/۶ درصد افزایش مربوط به تولید نیروگاه‌های آبی، دیزلی، بادی و اتمی بود.

در سال ۱۳۹۵، مصرف برق با ۴/۲ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۹۴ به ۲۳۷/۴ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. در این سال بیشترین نرخ رشد مصرف برق معادل ۱۷/۰ درصد به روشنایی معابر اختصاص داشت. در سال ۱۳۹۵، تمامی بخش‌ها با رشد مصرف برق مواجه شدند. رشد مصرف برق کشور به تفکیک بخش‌های صنعتی، تجاری، عمومی، خانگی و کشاورزی به ترتیب معادل ۶/۷، ۵/۶، ۳/۲، ۳/۰ و ۰/۴ درصد بود. بیشترین سهم مصرف برق مربوط به بخش‌های خانگی و صنعتی به ترتیب با ۳۳/۰ درصد و ۳۲/۷ درصد بود.

دوره برنامه پنجم توسعه (۹۵-۱۳۹۰)

با توجه به اهمیت بخش انرژی به ویژه بخش نفت و گاز در تولید ناخالص داخلی و سهم بالای این بخش در رشد اقتصادی، در تدوین قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی کشور به این مهم توجه شده است. به همین دلیل، در راستای بهره‌مندی بیشتر از ظرفیت‌های بخش نفت و گاز در تحریک رشد اقتصادی، اهدافی نظیر توسعه میادین نفت و گاز و افزایش تولید صیانت شده (ماده ۱۲۵)، شناسایی و اکتشاف بیشتر منابع نفت و گاز و نیز انتقال و به کارگیری فناوری‌های جدید در عملیات اکتشافی (ماده ۱۲۶)، تکمیل پالایشگاه‌های میعانات گازی ستاره «خلیج فارس» و «فارس» با ظرفیت اسمی به ترتیب ۳۶۰ هزار و ۱۲۰ هزار بشکه (ماده ۱۲۷)، گسترش سرمایه‌گذاری بخش‌های خصوصی و تعاونی در بخش نفت و گاز (ماده ۱۲۸)، به کارگیری نیروهای متخصص برای اکتشاف، توسعه و استخراج نفت و گاز (ماده ۱۲۹) و افزایش ضریب بازیافت مخازن کشور طی سال‌های برنامه (ماده ۱۳۰) در قانون برنامه پنجم طراحی شد.

در سال ۱۳۹۵، مصرف داخلی فرآورده‌های نفتی با ۲/۷ درصد کاهش در مقایسه با سال قبل از آن به ۱۵۰۳/۳ هزار بشکه در روز رسید. در سال مورد بررسی، مصرف نفت‌گاز و بنزین به ترتیب با ۴۸۴/۷ و ۴۴۳/۹ هزار بشکه در روز و سهمی معادل ۳۲/۲ و ۲۹/۵ درصد، بیشترین میزان مصرف از کل فرآورده‌های نفتی کشور را به خود اختصاص داد.

۲-۳-۴- گاز طبیعی

با توسعه گازرسانی به مناطق شهری و روستایی کشور در سال ۱۳۹۵، مصرف داخلی گاز طبیعی به ۱۹۳/۵ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال گذشته ۷/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، سهم مصرف بخش خانگی، تجاری و صنعتی ۵۰/۷ درصد، نیروگاه‌ها ۳۱/۶ درصد و صنایع عمده ۱۷/۷ درصد بود.

۳-۳-۴- برق

در سال ۱۳۹۵، تولید برق کشور با ۳/۱ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۹۴ به ۲۸۹/۲ میلیارد کیلو وات ساعت رسید. از کل برق تولید شده در کشور معادل ۱۵۴/۴ میلیارد کیلو وات ساعت (۵۳/۴ درصد) به نیروگاه‌های بخش خصوصی، ۱۲۸/۳ میلیارد کیلو وات ساعت (۴۴/۴ درصد) به نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو و معادل ۶/۵ میلیارد کیلو وات ساعت (۲/۲ درصد) به صنایع بزرگ اختصاص داشت.

در سال مورد بررسی، نیروگاه‌های چرخه ترکیبی بخش خصوصی و نیروگاه‌های بخاری وزارت نیرو به ترتیب با تولید ۸۰/۸ و ۶۰/۸ میلیارد کیلو وات ساعت جایگاه اول و دوم در میان انواع نیروگاه‌های تولید برق کشور را به خود اختصاص دادند. در سال ۱۳۹۵، تولید برق توسط نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو معادل ۴/۲ درصد افزایش یافت. در میان انواع نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو، بیشترین تغییر

نفت خام

معادل ۱/۷ میلیون بشکه بود که در مقایسه با مقدار صادرات در سال ۱۳۸۹ (۲/۰ میلیون بشکه در روز) معادل ۲۹۶/۰ هزار بشکه در روز کاهش داشت. در سال ۱۳۹۵ اولین سال پس از توافق هسته‌ای و اجرای برنامه جامع اقدام مشترک، با کاهش تحریم‌های بخش نفتی و بازیابی سهم کشور از بازارهای بین‌المللی، صادرات نفت خام از ۱/۴ میلیون بشکه در روز در سال ۱۳۹۴ به حدود ۲/۱ میلیون بشکه در روز در این سال افزایش یافت. طی سال‌های برنامه پنجم توسعه، مقدار تولید و صادرات روزانه نفت خام حدود ۱/۰ درصد افزایش داشت.

طی دوره برنامه پنجم توسعه، عملکرد بخش نفت و گاز به ویژه صادرات نفت تحت تاثیر تنش‌های سیاسی پرونده هسته‌ای و تشدید تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران با محدودیت‌های شدیدی مواجه شد، به گونه‌ای که متوسط صادرات نفت خام در سال ۱۳۹۳ با ۱/۳ میلیون بشکه در روز در حداقل مقدار خود طی سال‌های برنامه پنجم توسعه قرار داشت. متوسط عملکرد تولید روزانه نفت خام طی سال‌های برنامه پنجم توسعه معادل ۳/۵ میلیون بشکه و متوسط صادرات روزانه آن

جدول ۴-۱۷- عملکرد بخش نفت

(هزار بشکه در روز)

متوسط نرخ رشد(درصد)	متوسط عملکرد	عملکرد						سال پایه	
		۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۱/۰	۳۴۸۱/۲	۳۷۶۱/۹	۳۲۳۰/۹	۳۰۶۳/۰	۳۴۸۱/۲	۳۷۳۱/۸	۳۶۱۸/۷	۳۵۳۵/۸	تولید
۰/۹	۱۷۲۴/۸	۲۱۳۰/۷	۱۴۳۳/۹	۱۳۴۲/۷	۱۶۰۵/۷	۱۸۰۳/۱	۲۰۳۲/۷	۲۰۲۱/۰	صادرات نفت خام

ماخذ: وزارت نفت

۱۳۹۵ رسید. متوسط صادرات فرآورده‌های نفتی با ۱۰/۴ درصد تغییر از ۸۱/۰ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۸۹ به ۱۴۶/۳ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۹۵ رسید. افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی در این دوره عمدتاً مربوط به افزایش صادرات نفت کوره بود. طی سال‌های برنامه پنجم توسعه، واردات فرآورده‌های نفتی به طور متوسط ۱۰/۱ درصد کاهش یافت. کاهش ۶/۲ درصدی واردات بنزین در این دوره عامل اصلی کاهش واردات فرآورده‌های نفتی بود.

فرآورده‌های نفتی^(۱)

طی دوره برنامه پنجم توسعه، متوسط تولید روزانه چهار فرآورده اصلی با ۱/۸ درصد افزایش از ۱۳۱۷/۱ هزار بشکه در سال ۱۳۸۹ به ۱۴۶۶/۵ هزار بشکه در سال ۱۳۹۵ رسید. طی سال‌های برنامه پنجم، متوسط عملکرد تولید چهار فرآورده اصلی معادل ۱۵۴۷/۵ هزار بشکه در روز بود. در همین دوره، مصرف این فرآورده‌ها با ۱/۰ درصد رشد سالیانه از ۱۳۲۱/۲ هزار بشکه در روز در سال ۱۳۸۹ به ۱۳۹۹/۲ هزار بشکه در روز در سال

جدول ۴-۱۸- عملکرد فرآورده‌های نفتی

(هزار بشکه در روز)

متوسط نرخ رشد(درصد)	متوسط عملکرد	عملکرد						سال پایه
		۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۱/۸	۱۴۶۶/۵	۱۵۵۸/۸	۱۵۳۱/۰	۱۶۷۹/۶	۱۶۵۸/۳	۱۳۹۰/۰	۱۳۱۷/۱	تولید چهار فرآورده اصلی(۱)
۱/۰	۱۳۹۹/۲	۱۴۶۳/۱	۱۴۷۵/۶	۱۶۱۸/۸	۱۵۷۱/۰	۱۳۳۵/۰	۱۳۲۱/۲	مصرف چهار فرآورده اصلی(۱)
۱۰/۴	۱۴۶/۳	۱۷۵/۷	۱۱۹/۱	۹۹/۲	۱۰۳/۶	۸۸/۰	۸۱/۰	صادرات فرآورده‌های نفتی
-۱۰/۱	۵۲/۸	۳۵/۹	۲۷/۱	۲۰/۴	۶/۹	۱۳/۵	۱۰۰/۳	واردات فرآورده‌های نفتی

۱- شامل بنزین، نفت‌گاز، نفت سفید و نفت کوره می‌باشد.

ماخذ: وزارت نفت

۱- شامل بنزین، نفت‌گاز، نفت سفید، نفت کوره، گاز مایع و سایر فرآورده‌های نفتی می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۵

گاز طبیعی

تولید شده (تولید گاز طبیعی منهای تزریق گاز به چاه‌های نفت) با ۴/۷ درصد افزایش از ۵۲۹/۰ میلیون متر مکعب در روز در سال ۱۳۸۹ به ۶۹۶/۸ میلیون متر مکعب در روز در سال ۱۳۹۵ رسید.

متوسط صادرات روزانه گاز طبیعی با رشد ۱/۱ درصدی از ۲۳/۳ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۸۹ به ۲۴/۸ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۹۵ رسید. واردات روزانه گاز طبیعی نیز با ۶/۹ درصد کاهش از ۲۴/۷ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۸۹ به ۱۶/۱ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۹۵ کاهش یافت. طی سال‌های برنامه پنجم، تعداد مشترکین گاز طبیعی ۸/۳ درصد افزایش یافت و از ۱۳/۲ میلیون مشترک در سال ۱۳۸۹ به ۲۱/۳ میلیون مشترک در سال ۱۳۹۵ رسید.

طی سال‌های برنامه پنجم توسعه، متوسط تولید روزانه گاز طبیعی با ۳/۹ درصد افزایش از ۶۱۷/۴ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۸۹ به ۷۷۸/۹ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۹۵ افزایش یافت.

طی دوره برنامه پنجم توسعه، میزان تزریق روزانه گاز به میادین نفتی با کاهش ۱/۲ درصدی از ۸۸/۴ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۸۹ به ۸۲/۱ میلیون متر مکعب در سال ۱۳۹۵ رسید. براساس آمار موجود، طی دوره برنامه پنجم توسعه به طور متوسط روزانه حدود ۸۱/۲ میلیون متر مکعب گاز به چاه‌های نفت تزریق شد. با توجه به عملکرد بخش گاز در تولید و تزریق گاز به میادین طی دوره برنامه پنجم، خالص گاز طبیعی

جدول ۴-۱۹- عملکرد بخش گاز

متوسط نرخ رشد(درصد)	عملکرد						سال پایه ۱۳۸۹	واحد
	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۳/۹	۷۷۸/۹	۷۱۸/۸	۶۸۱/۸	۶۳۴/۸	۶۲۲/۲	۶۳۱/۱	۶۱۷/۴	تولید گاز طبیعی میلیون متر مکعب در روز
-۱/۲	۸۲/۱	۸۶/۴	۷۲/۲	۸۱/۹	۷۷/۷	۸۶/۹	۸۸/۴	تزریق گاز میلیون متر مکعب در روز
-۶/۹	۱۶/۱	۲۴/۸	۲۰/۶	۱۴/۷	۱۲/۸	۳۲/۴	۲۴/۷	واردات گاز میلیون متر مکعب در روز
۱/۱	۲۴/۸	۲۳/۵	۲۶/۶	۲۵/۴	۲۵/۵	۲۶/۰	۲۳/۳	صادرات گاز میلیون متر مکعب در روز
۸/۳	۲۱/۳	۲۰/۱	۱۸/۸	۱۷/۵	۱۶/۳	۱۴/۸	۱۳/۲	تعداد مشترکین گاز میلیون مشترک

مآخذ: وزارت نیرو، مروری بر ۲۸ سال آمار انرژی کشور و گزارش شرکت ملی گاز ایران، اسفند ۱۳۹۵

برق

بررسی با ۴/۳ درصد رشد از ۱۸۴/۲ میلیارد کیلو وات ساعت در سال ۱۳۸۹ به ۲۳۷/۴ میلیارد کیلو وات ساعت در سال ۱۳۹۵ رسید. از سال ۱۳۹۲، به دنبال اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی، تعداد زیادی از نیروگاه‌های تولید برق تحت مدیریت وزارت نیرو به بخش خصوصی واگذار شد؛ به همین دلیل، ظرفیت اسمی و عملی^(۱) نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت

تولید ناخالص برق کشور به طور متوسط با ۳/۷ درصد افزایش از ۲۳۳/۰ میلیارد کیلو وات ساعت در سال ۱۳۸۹ به ۲۸۹/۲ میلیارد کیلو وات ساعت در سال ۱۳۹۵ رسید. طی سال‌های برنامه پنجم توسعه، تعداد مشترکین برق به طور متوسط سالانه با ۴/۷ درصد افزایش از ۲۵/۷ میلیون مشترک در سال ۱۳۸۹ به ۳۳/۸ میلیون مشترک در سال ۱۳۹۵ رسید. به همین دلیل، مصرف بخش‌های مختلف طی سال‌های مورد

۱- ظرفیت عملی نیروگاه عبارت است از بیشترین توان قابل دستیابی از یک نیروگاه با توجه به شرایط محیطی آن.

فصل ۴ انرژی

ظرفیت عملی نیروگاه‌های کشور (وزارت نیرو و سایر) طی سال‌های برنامه پنجم به طور متوسط سالانه ۳/۵ درصد افزایش داشت و از ۵۴/۱ میلیارد کیلو وات ساعت در سال ۱۳۸۹ به ۶۶/۶ میلیارد کیلو وات ساعت در سال ۱۳۹۵ افزایش یافت.

نیرو از این سال کاهش یافت. طی این دوره، ظرفیت اسمی و عملی نیروگاه‌های تحت مدیریت وزارت نیرو به ترتیب ۵/۵ و ۵/۱ درصد سالانه کاهش و در مقابل، ظرفیت نیروگاه‌های بخش خصوصی و ظرفیت نیروگاه‌های کل کشور افزایش یافت. مجموع

جدول ۴-۲۰- عملکرد بخش برق

متوسط نرخ رشد(درصد)	عملکرد						سال پایه ۱۳۸۹	واحد	
	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰			
۴/۷	۳۳/۸	۳۲/۸	۳۱/۷	۳۰/۳	۲۸/۸	۲۷/۲	۲۵/۷	میلیون مشترک	تعداد مشترکین برق تولید ناخالص (ناویژه) برق
۳/۷	۲۸۹/۲	۲۸۰/۶	۲۷۴/۴	۲۶۲/۴	۲۵۴/۳	۲۴۰/۱	۲۳۳/۰	میلیارد کیلو وات ساعت	میزان فروش برق ظرفیت اسمی
۴/۳	۲۳۷/۴	۲۲۷/۸	۲۱۹/۷	۲۰۳/۲	۱۹۴/۱	۱۸۳/۹	۱۸۴/۲	میلیارد کیلو وات ساعت	نیروگاه‌های کشور ظرفیت عملی
۳/۸	۷۶/۴	۷۴/۱	۷۳/۲	۷۰/۳	۶۸/۹	۶۵/۲	۶۱/۲	هزار مگا وات ساعت	نیروگاه‌های کشور ظرفیت عملی
۳/۵	۶۶/۶	۶۴/۷	۶۴/۰	۶۱/۹	۶۰/۷	۵۷/۵	۵۴/۱	هزار مگا وات ساعت	نیروگاه‌های کشور

ماخذ: وزارت نیرو، ۵۰ سال صنعت برق ایران در آینه آمار